

DE ANTIEKE ONDSCHIEDINGEN VAN SOCIÉTÉ ORPHÉE CHORALE 1864

Els Diederer (tekst en foto's)

In 2014 vierde zangvereniging Orphée uit Houthem-St. Gerlach haar 150-jarig bestaan met tal van festiviteiten waaronder een feestelijk gezongen heilige mis met aansluitend brunch op 24 maart; een jubileumreceptie met gezellige avond; een speciaal concert rond Wolfgang Amadeus Mozart in de parochiekerk samen met brassband St. Gerlach op 14 september en een korentreffen op 11 oktober door 7 bevriende zanggezelschappen van de Onderlinge zangersfederatie.

In het Sjtiegelke van juni werd uitgebreid aandacht besteed aan de historie van Orphée en zijn plaats in de Houthemse gemeenschap.

Grote waardering blijkt uit de toekenning van de Koninklijke zilveren erepenning van Koning Willem Alexander aan Orphée dit jaar, vanwege de vele verdiensten voor de gemeenschap in anderhalve eeuw.

Tijdens de jubileumreceptie op 21 juni 2014 werd deze uitgereikt door de burgemeester van Valkenburg aan de Geul, Martin Eurlings.

Orphée, als een na oudste Houthemse vereniging na schutterij St. Martinus, mag daar met recht trots op zijn.

Antieke onderscheidingen en medailles

Naar aanleiding van deze mijlpaal willen wij aandacht schenken aan een aantal andere, nu antieke onderscheidingen en medailles, die Orphée als zanggezelschap lang geleden heeft mogen ontvangen. Bekijken we de stijl van de erepenning, dan moeten we constateren dat men in deze traditioneel blijft, diverse oude exemplaren dragen namelijk precies dezelfde kroon als deze.

Allereerst is daar de oude vlag (van vóór het jaar 1876²), traditioneel 'drapeau' genoemd, waarop ook de opschriften in het Frans luiden: ORPHÉE SOCIÉTÉ CHORALE (voorzijde), 1864 HOUTHEM (achterzijde).

² Uit Register der Besluiten van Orphée: Volgens de jaarrekening van 1876 heeft P. Philippens uit Houthem 'gewerkt aan den drapeau voor fl 0.35 of -70 frcs'. In 1894 is de drapeau met Orpheusbeeld zichtbaar op een groepsfoto. In 1895 wordt volgens het jaaroverzicht fl 7,- betaald aan P. Smeets 'voor het vergulden en opmaken der drapeau'. Onder het begrip 'drapeau' zou dus verstaan moeten worden: de vlaggenstok met beeld en vlag samen, van het begin af onlosmakelijk verbonden.

In het laatste kwart van de 19de eeuw was het in deze regio heel gebruikelijk om officiële teksten in het Frans te bezigen. De vlag is gemaakt van dubbele rode velours met een randversiering van goudkleurige koordfranjes; tweezijdig geappliqueerd met de lier binnen een lauwerkrans en paarse, witte en groene edelstenen in sterren.

Eerder genoemde teksten zijn uitgevoerd in goudkoord en koper pailletjes. Op de hoeken eikenbladeren en eikels. Naast de vlag bestaat de drapeau uit een 34 cm hoog, houten beeldje van Orpheus op de top van een gecanneleerde draagstok, vanaf het begin onlosmakelijk met elkaar verbonden. Twee ringen onder de figuur dienen als medailledragers.

Detail van drapeau

De figuur Orpheus

Orpheus was een mythische figuur, knappe zoon van een van de 9 muzen, Calliope (volgens de meeste bronnen) en Apollo of de Thracische koning Oeager. De muzen waren in eerste instantie nimfen en als zodanig bedienden van Apollo in zijn rol als god van muziek en kunst. Zij gaven creatieve inspiratie aan alle dichters, kunstenaars en denkers. Orpheus staat bekend als een van de beroemdste zangers/dichters uit de oudheid. Hij werd ook wel als god van de muziek beschouwd. De invloed van zijn prachtige stem naast het bespelen van de lier was groot, zijn barbaarse medemensen bracht hij tot zachtere zeden en gewoontes; wilde dieren uit het woud werden getemd; leeuwen en tijgers volgden hem en legden zich aan zijn voeten; bomen en bloemen toonden zich in hun volle rijkdom. De attributen van Orpheus zijn daarom de lier en de leeuw, zij complementeren de symboliek.

Medailles

Zo te zien was het in die tijd mode om op concoursen en festivals medailles uit te reiken, als souvenir of als teken voor een muzikale prestatie. De kleinoden

waren meestal uitgevoerd in edelmetaal, koper, zilver of verguld in neo-barokke stijl, dat wil zeggen met veel krullen, klassieke en mythologische versieringen. Ondanks dat een onbekend aantal is verdwenen, telt het archief van zangvereniging Orphée nog tien antieke exemplaren. Deze liggen niet in een doos, maar hangen bij officiële gelegenheden voor ieder zichtbaar, aan de vlaggenstok onder het beeld van Orpheus.

De oudste medaille, in zilver, kreeg Orphée Société Chorale, een jaar na haar oprichting, in 1865 als aandenken in Simpelveld. De inscriptie, ook in het Frans, luidt: 'Souvenir de Simpelveld 1865'. Zo ook het opschrift van de vier jaar later uitgebrachte roodkoperen herinneringsmedaille waarop te lezen staat: 'Société Orphée Houthem Festival du 17 mai 1869'.

Simpelveld 1865 (voorkant)

Orphée 1869 (achterkant)

In 1880 gaf het 'Maastrichtsche muziekverenigingsfestival 1e aout 1880' een messing exemplaar uit met op de keerzijde het Maastrichtse logo: de engel en de ster.

Een koperen medaille met een kroon erboven kreeg Orphée van 'sociétéit Walram Valkenburg, Festival van 8 july 1883'.

Maastricht 1880 (voorkant)

Walram 1883 (achterkant)

Eenzelfde kroon maar nu boven een beeltenis van het meisje 'Wilhelmina koningin der Nederlanden' bevindt zich bovenop een koperen medaille van groot formaat uit 2 juni 1894, t.g.v. het '10-jarig bestaan van de zangvereniging Limmel'.

Limmel 1894 (voorkant)

Limmel 1894 (achterkant)

Orphée bezit twee identieke bronzen medailles van 'Administration commune ville de Liege'. De penning is versierd met de Luikse perroen en aan de keerzijde de muze Polyhymnia met de lier. Een van deze exemplaren werd in 1895 uitgereikt bij het internationaal zangconcours in Luik, voor de 4e prijs in de 3e afdeling. Het kleinood ging vergezeld van een getuigschrift en 100 francs.

Uit Gent stamt een bronskleurige afdruk van het zegel van de stad, in het jaar 1894 uitgereikt tijdens het 'Internationaal festival'.

Van vier jaar later dateert een eveneens uit Gent afkomstige zilveren plak met inscriptie: Orphée Houthem 2e prix Gand 1898 t.g.v. 'Concours national de chant d'ensemble 17 juillet 1898'.

Het koor ontving een 'diploma' en een geldbedrag van 200 francs. Een losse kroon binnen de verzameling duidt erop dat een bijbehorende medaille tijdens een van de vele uitvoeringen of uitstapjes verloren is gegaan.

losse kroon

Luik 1895

Gent 1894 (voorkant)

Gent 1894 (achterkant)

Gent 1895 (voorkant)

Gent 1895 (achterkant)